

บทที่ 1

บทนำ

มนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ลึกลับที่คิดก่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ทำให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมและประเทศชาติได้ตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน หากจะพิจารณาถึงบูรณาการทางภาษาของมนุษย์ที่ใช้เพื่อเสริมสร้างสติปัญญาและความรู้ลึกลับที่คิด สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะของการรับเข้าซึ่งแสดงถึงการเข้าใจในภาษา ได้แก่ การฟังและการอ่าน ส่วนลักษณะที่สองเป็นการส่งออกแสดงถึงการใช้ภาษา ได้แก่ การพูดและการเขียน (วรวณี โสภประยูร, 2526)

กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยประกอบด้วยทักษะสำคัญ 4 ประการ คือ ทักษะในการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าทักษะการอ่านเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์เรามากกว่ายุคใดที่ผ่านมา (รัฐจวน อินทรกำแหง, 2521) ทั้งนี้เนื่องมาจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม ตลอดจนวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ มนุษย์จึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้และปรับตัวให้ทันกับความเจริญและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น วิธีที่จะใช้ศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ แม้จะมีหลายวิธีด้วยกัน แต่วิธีที่ดีและสะดวกที่สุดคือการอ่านหนังสือ (Tinker, 1968) เพราะหนังสือเป็นส่วนหนึ่งของระบบสื่อสารมวลชนที่มีคุณค่ามหาศาล ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์เข้าใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตลอดจนสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ประเทิน มหาจันทร์, 2523)

การอ่านมิใช่ว่าจะมีความสำคัญเฉพาะกับบุคคลในวัยใดวัยหนึ่งเท่านั้น แต่การอ่านหนังสือมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของบุคคลทุกเพศทุกวัย ผู้ที่กำลังอยู่ในวัยเด็กหรือวัยศึกษาเล่าเรียนการอ่านนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่จะนำไปสู่การเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ยิ่งในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น การอ่านก็ยิ่งมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น เพราะผู้เรียนจะต้องอ่านตำราและหนังสืออื่น ๆ อีกมากมาย โดยจะต้องอ่านให้ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง เข้าใจและแม่นยำในเนื้อหาที่อ่าน เพื่อจะได้ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน หากผู้เรียนขาดทักษะในการอ่าน กล่าวคือ อ่านได้ช้า ขาดความเข้าใจ และไม่

สามารถจดจำเรื่องที่อ่านได้ ก็จะทำให้การเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ไม่ได้ผลและไม่อยากเรียนอีกต่อไป ดังนั้นผู้ที่มีความสามารถในการอ่านสูงย่อมได้เปรียบผู้อื่นเป็นอันมาก และหากจะพิจารณาถึงกิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนจะพบว่าประมาณร้อยละ 80-90 ต้องอาศัยทักษะการอ่านเป็นส่วนใหญ่ (Tinker, 1968)

การอ่านที่มีประสิทธิภาพได้หมายถึงการอ่านออกเสียงตามตัวอักษรที่ปรากฏอยู่ในรูปของคำหรือข้อความเท่านั้น แต่การอ่านเป็นกระบวนการรับรู้ความหมาย เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิดและภาษา (Goodman, 1976) การที่จะได้ประโยชน์จากการอ่านที่แท้จริงแล้วผู้อ่านจะต้องมีความซาบซึ้งในการอ่าน และการที่จะเกิดความซาบซึ้งนั้นต้องอาศัยความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่านด้วย (Smith, 1960 อ้างถึงใน สมพิศ ชังชมแก้ว, 2515) และการอ่านที่ดีไม่ใช่การอ่านได้ถูกต้องเท่านั้น แต่จะต้องประกอบด้วยความเข้าใจและสามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้ (Tinker, 1968) ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าความเข้าใจนั้นเป็นจุดหมายปลายทางของการอ่านทุกชนิด (ศิริรัตน์ นิละคุปต์, 2526)

ปัจจุบันแม้ว่าหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) จะเน้นถึงความสำคัญของการอ่านเพื่อความเข้าใจมาก แต่การสอนทักษะการอ่านก็ยังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก ดังที่ ศิริกาญจน์ โกสุม (2521) กล่าวว่า ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาส่วนมากแม้จะรู้ว่า การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญ และจำเป็นต้องฝึกฝนให้กับนักเรียน แต่ก็ไม่สามารถสอนให้เกิดทักษะการอ่านที่ดีได้ และ บันลือ พุกกะวัน (2522) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าครูประถมศึกษาใช้เวลาในการสอนอ่านมากกว่าการเรียนการสอนด้านอื่น แต่ผลที่ได้ก็ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้ เพราะครูส่วนใหญ่เน้นการอ่านออกเสียงมากกว่าการอ่านเพื่อความเข้าใจกิจกรรมการสอนอ่านส่วนใหญ่จะเน้นให้นักเรียนอ่านออกเสียงทีละคนไปเรื่อย ๆ จนจบบทเรียนแล้วให้ทำแบบฝึกหัด มีครูส่วนน้อยที่จะแบ่งเวลาให้นักเรียนฝึกอ่านในใจเพื่อทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน แล้วตั้งคำถามจากเนื้อเรื่องให้นักเรียนตอบ ครูมักจะอ้างว่าไม่มีเวลา กลัวสอนไม่ทัน นักเรียนจึงขาดความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน หรือเข้าใจได้ช้า เนื่องจากไม่มีโอกาสได้ฝึกฝน หรือได้ฝึกฝนแต่เพียงเล็กน้อย รัตนา ศิริวานิช (2522) กล่าวว่า ในการเรียนวิชาต่าง ๆ นักเรียนต้องอ่านเนื้อหา คำสั่ง หรือโจทย์จากหนังสือแบบเรียนหรือตำราต่าง ๆ ตลอดเวลา ถ้านักเรียนขาดความเข้าใจในการอ่าน ไม่สามารถจับใจความของเรื่องที่อ่านได้ ก็จะไม่สามารถจดจำเรื่องที่อ่านและวิเคราะห์ได้ และจะทำให้การเรียนวิชาต่าง ๆ ไม่ได้ผล ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายท้อถอยในการเรียน ซึ่ง วนิดา โสภากันท์ (2530) ได้สรุปปัญหาที่ก่อให้เกิดความล้มเหลวในการสอน

ทักษะการอ่านเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจว่าเกิดจากระดับสติปัญญาของนักเรียน นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย บทเรียนไม่เร้าความสนใจทำให้เกิดความเบื่อหน่าย เรื่องที่นำมาให้นักเรียนอ่านยากเกินไปและนักเรียนมีปัญหาคู่มือหาทางช่วยเหลือ จะเห็นได้ว่าปัญหาด้านการอ่านของนักเรียนเกิดขึ้นทั้งจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และปัจจัยพื้นฐานของนักเรียนเอง

นอกจากปัญหาซึ่งเกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และปัจจัยพื้นฐานทางด้านสติปัญญา ทัศนคติ และความสนใจของนักเรียนแล้ว สภาพแวดล้อมทางภาษาก็นับเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการสอนอ่านประการหนึ่ง เพราะในประเทศไทยมีประชากรส่วนหนึ่งที่ใช้ภาษาถิ่นติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน ภาษาที่นักเรียนใช้ที่บ้านกับภาษาที่ใช้ในการเรียนที่โรงเรียนเป็นคนละภาษา ภาษาที่พูดที่บ้านจึงเป็นสภาพแวดล้อมทางภาษาอย่างหนึ่ง ดังที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) กล่าวว่า คุณภาพของสภาพแวดล้อมทางภาษาของเด็กเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพัฒนาการทางภาษา และอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีต่อพัฒนาการทางภาษานี้ ส่วนมากจะเกี่ยวกับการเร่งหรือการถ่วงความสามารถบางชนิดทางภาษาในระดับต่าง ๆ สรุปได้ว่าการที่นักเรียนใช้ภาษาถิ่นในการติดต่อสื่อสารกันที่บ้านหรือในชีวิตประจำวัน เป็นสภาพแวดล้อมทางภาษาที่ถ่วงต่อพัฒนาการทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ภาวินี ทรัพย์าคม (2533) ที่ว่า ปัจจุบันเราใช้ภาษาไทยกลางเป็นภาษามาตรฐานของประเทศ โรงเรียนใช้ภาษามาตรฐานนี้ในการเรียนการสอน แต่คนไทยบางหมู่ใช้ภาษาถิ่นเป็นภาษาแรก เมื่อต้องมาใช้ภาษามาตรฐานอีกเป็นภาษาที่สอง จึงก่อให้เกิดปัญหาการใช้ภาษาใช้ภาษาในการเรียนการสอน และปัญหาดังกล่าวย่อมรวมถึงกิจกรรมการสอนอ่านให้กับนักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่นเป็นภาษาแรกด้วย

ปัญหาเกี่ยวกับภาษาถิ่นที่มีต่อการเรียนการสอนนี้ ได้มีส่วนราชการต่าง ๆ มากมายหาทางแก้ไขโดยจัดตั้งโครงการต่าง ๆ ขึ้น เช่น สำนักงานการศึกษาธิการเขต 11 หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา ได้จัดตั้งโครงการปรับปรุงการสอนภาษาไทยแก่เด็กที่มีปัญหาทางภาษา ในเขตจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ มีระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2515-2519) โดยได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากกรมสามัญศึกษาและมูลนิธิเอเซีย (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดบุรีรัมย์ ฉบับที่ 2, 2520) นอกจากนี้ กรมการปกครองได้จัดตั้งโครงการส่งเสริมการศึกษาในท้องถิ่นที่มีการใช้ภาษาถิ่นมากกว่าภาษาไทย โดยให้เปิดสอนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนที่มีปัญหาดังกล่าว และมอบให้เขตการศึกษา 11 จัดการอบรมครูรวมทั้งสำรวจข้อมูลต่าง ๆ เพื่อคัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการในแต่ละปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2521-

2524 (สำนักงานศึกษาธิการเขต 11 2518) และในปี พ.ศ. 2531 มูลนิธิโรตารีของโรตารีสากล ได้มอบเงินทุนสนับสนุนโครงการวิจัยและพัฒนาการอ่าน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531-2535 เป็นเงิน 16 ล้านบาท ให้แก่ประเทศไทย ศูนย์วิจัยและพัฒนาการอ่านภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จึงเริ่มดำเนินโครงการพัฒนาการอ่าน ด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางภาษาในโรงเรียนต้นแบบในจังหวัด สุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และชัยภูมิ จำนวน 100 ห้องเรียน และดำเนินการนิเทศติดตามผลการสอนในลักษณะงานวิจัยและพัฒนาเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2531 (เสาวลักษณ์ รัตนวิเศษ, 2531)

จากรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2533 (กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533) ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์กลุ่มทักษะภาษาไทยด้านการรับสาร (การฟังและการอ่าน) และการส่งสาร (การพูด และการเขียน) เขตการศึกษาที่ 2, 9 และ 11 เป็นเขตการศึกษาใน 3 ลำดับแรกที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเขตการศึกษาอื่น และเป็นที่น่าสังเกตว่าเขตการศึกษาทั้ง 3 เขตนี้ จะประกอบด้วย ประชากรส่วนหนึ่งที่ใช้ภาษาถิ่นติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น ในเขตการศึกษา 2 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัด ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล ประชากรส่วนหนึ่งจะใช้ภาษามลายูถิ่น หรือภาษายาวีติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน เขตการศึกษา 9 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดอุตรธานี เลย สกลนคร ขอนแก่น และหนองคาย ประชากรส่วนใหญ่จะใช้ภาษาลาว (ภาษาอีสาน) ในการติดต่อสื่อสารกัน และในเขตการศึกษา 11 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดนครราชสีมา สุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และชัยภูมิ ประชากรส่วนใหญ่จะใช้ภาษาลาว (ภาษาอีสาน) และภาษาเขมรติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน (โรจน์ ราชประโคน, 2527) จึงอาจกล่าวได้ว่า การที่นักเรียนในเขตการศึกษา 2, 9 และ 11 ทำคะแนนวิชาภาษาไทยทั้งด้านการรับสาร (การฟัง และการอ่าน) และการส่งสาร (การพูด และการเขียน) ได้ต่ำกว่านักเรียนในเขตการศึกษาอื่น มีสาเหตุประการหนึ่งมาจากการที่นักเรียนส่วนหนึ่ง ใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารในชีวิตประจำวันสอดคล้องกับเอกสารการวิจัยของกรมวิชาการ เรื่อง การวิจัยผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตรพบว่า การที่นักเรียนในจังหวัดต่าง ๆ ทำคะแนนได้มากน้อยกว่ากันอาจเนื่องมาจากปัญหาทางด้านภาษา กล่าวคือ นักเรียนที่อยู่ในเขตที่ใช้ภาษาถิ่นสื่อสารกัน ไม่เข้าใจความหมายของคำในแบบทดสอบซึ่งเป็นภาษาไทยกลาง (กรมวิชาการ, 2521) จากปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องพยายามหาวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพมาพัฒนาสมรรถภาพด้าน

ต่าง ๆ ในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่นเป็นภาษาแรก และเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง โดยเฉพาะสมรรถภาพด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ เพราะถ้าผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านดีแล้วย่อมส่งผลให้การเรียนวิชาอื่นดีตามไปด้วย

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่าการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติ ซึ่งเป็นวิธีการสอนภาษาที่ได้รับการพัฒนาโดยยิตตทฤษฎีการรับภาษาที่สองของ สตีเฟน ดี แครชเชน โดยอาศัยประสบการณ์การสอนภาษาที่สองของ เทอร์ซี เทอร์เรล เป็นเรื่องสนับสนุน เป็นวิธีการสอนอ่านภาษาที่สองที่น่าสนใจ สามารถนำมาสอนอ่านเพื่อความเข้าใจให้กับเรียนที่พูดสองภาษาได้ เพราะการสอนอ่านวิธีนี้มุ่งสร้างความเข้าใจในการอ่านภาษาที่สองให้กับผู้เรียน โดยฝึกให้ผู้อ่านสามารถตั้งเป้าหมายของการอ่าน และเลือกใช้ทักษะการอ่านที่เหมาะสมกับเป้าหมายและเนื้อหาที่อ่าน เป็นการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมายทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้ดี (Krashen and Terrell, 1983) ซึ่งสอดคล้องกับ อรุณี วิริยะจิตรา (2525) ที่กล่าวว่า ผู้อ่านที่ดีจะต้องสามารถเลือกวิธีการอ่านที่เหมาะสมมาใช้กับเอกสารในรูปแบบต่าง ๆ กัน และจะคิดล่วงหน้าว่ามีวัตถุประสงค์อะไรในการอ่าน จึงจะทำให้การอ่านมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำวิธีการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาตินี้ มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม แล้วนำมาทดลองสอนอ่านภาษาไทยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พูดสองภาษา ซึ่งในคู่มือการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ระบุจุดประสงค์ของการอ่านไว้ว่าให้อ่านได้ชัดเจน ถูกต้องรวดเร็ว จับใจความสำคัญ และเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ ตลอดจนสามารถเลือกหนังสือที่อ่านได้เหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2526) โดยเลือกทดลองกับนักเรียนในจังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งอยู่ในเขตที่ใช้ภาษาเขมรเป็นภาษาถิ่น เพื่อต้องการศึกษาว่าเมื่อนักเรียนที่พูดสองภาษาผ่านกระบวนการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติแล้ว มีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยเป็นอย่างไร โดยเปรียบเทียบกับการสอนอ่านตามแผนการสอนปกติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พูดสองภาษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนบ้านหลักเขต อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน

2. แผนการสอนอ่านภาษาไทยโดยวิธีธรรมชาติ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยยึดแนวการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติ ของสตีเฟน ดี แครชเชน

3. เนื้อหาที่นำมาสร้างแผนการสอนเป็นเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ บทที่ 3 - 8

สมมติฐานของการวิจัย

ในการเรียนการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทยนั้น ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรม เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความสามารถครบทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า ทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นทักษะที่สำคัญเพราะถ้านักเรียนสามารถอ่านสื่อต่าง ๆ ได้อย่างเข้าใจแล้ว จะทำให้สามารถเรียนวิชาอื่นดีตามไปด้วย (รัตนา ศิริพานิช, 2522)

จากการศึกษาเปรียบเทียบผลเพิ่มความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการสอนโดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กับการสอนอ่านแบบปกติ พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปกติ (อักษร รุ่งมณี, 2525)

การจัดกิจกรรมการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านให้ได้ผลดีนั้น ครูควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกอ่านในใจ โดยให้นักเรียนสามารถเลือกใช้เทคนิคและวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ในการอ่านเนื้อหาในรูปแบบต่าง ๆ กัน และเพื่อให้การอ่านมีคุณค่าและได้ผลมากยิ่งขึ้น ครูควรให้นักเรียนได้ตั้งวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของการอ่านไว้ล่วงหน้า

การสอนอ่าน โดยวิธีธรรมชาติเป็นวิธีการสอนอ่านที่ได้รับการพัฒนา โดยยึดหลักการรับภาษาที่สองของ สตีเฟน ดี แครชเชน โดยอาศัยประสบการณ์การสอนภาษาที่สองของ แพทรีเทอร์เรล เป็นเครื่องสนับสนุน เป็นวิธีการสอนอ่านที่มุ่งให้ผู้อ่านสามารถตั้งเป้าหมายของการอ่าน และเลือกใช้ทักษะหรือวิธีการอ่านได้เหมาะสมกับเนื้อหาที่อ่าน

ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยได้สร้างแผนการสอนอ่าน โดยวิธีธรรมชาติขึ้น โดยยึดแนวการสอนอ่าน โดยวิธีธรรมชาติของ สตีเฟน ดี แครชเชน นำมาทดลองสอนอ่านภาษาไทยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พูดสองภาษา โดยเปรียบเทียบกับวิธีการสอนอ่านภาษาไทยตามแผนการสอนปกติของกระทรวงศึกษาธิการ จึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยนี้ว่า

ความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พูดสองภาษา ที่ได้รับการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติ สูงกว่าความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พูดสองภาษา ที่ได้รับการสอนอ่านตามแผนการสอนปกติ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แผนการสอนทักษะการอ่าน 4 วิธี (การอ่านแบบ Skimming, Scanning, Extensive Reading และ Intensive Reading) แผนการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติ และแผนการสอนอ่านตามคู่มือของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว จึงถือว่ามีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะใช้ในการทดลองครั้งนี้ได้

2. แบบทดสอบความสามารถในการใช้ทักษะการอ่าน 4 วิธี (การอ่านแบบ Skimming, Scanning, Extensive Reading และ Intensive Reading) และแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผ่านการวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว จึงถือว่ามีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะวัดความสามารถของนักเรียนได้

คำจำกัดความ

ความเข้าใจในการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านของนักเรียน ด้านการแปลความ การตีความ และการขยายความ ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และหาคุณภาพแล้ว

การสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติ หมายถึง การสอนอ่านที่ฝึกให้ผู้อ่านสามารถตั้งเป้าหมายของการอ่าน และเลือกใช้ทักษะการอ่านซึ่งประกอบด้วยการอ่านแบบ Skimming, Scanning, Extensive reading และ Intensive reading ได้เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาและเป้าหมายของการอ่าน ตลอดจนสามารถใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการอ่าน เช่น การเลือกการอ่านเฉพาะข้อความสำคัญ ๆ และการใช้ทักษะการเดาความหมายของคำศัพท์และเนื้อหาที่อ่าน ซึ่งดำเนินการสอนตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดหลักการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติของ สตีเฟน ดี แครชเชน

การสอนอ่านตามแผนการสอนปกติ หมายถึง การสอนอ่านตามกิจกรรมการสอนอ่านภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในคู่มือครูกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยการให้นักเรียนเรียนรู้ความหมายของคำศัพท์ใหม่ในบทเรียน อ่านเนื้อเรื่องภายในเวลาที่กำหนดให้ และปฏิบัติตามกิจกรรมเพื่อความเข้าใจเรื่องที่อ่าน แล้วตอบคำถามท้ายเรื่องที่อ่าน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พูดสองภาษา หมายถึง นักเรียนที่กำลังเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนบ้านหลักเขต อำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นนักเรียนที่อยู่ในเขตชุมชนที่พูดภาษาเขมรเป็นภาษาถิ่น และสามารถพูดภาษาเขมรและภาษาไทยได้อย่างคล่องแคล่วทั้งสองภาษา จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารต่าง ๆ

ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมความรู้และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติ เอกสาร วารสาร ตำรา หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง

พ.ศ.2533) แผนการสอนต่าง ๆ คู่มือการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. เลือกตัวอย่างประชากร

ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างประชากรจากประชากรซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตการศึกษา 11 (จังหวัดนครราชสีมา สุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และชัยภูมิ) ที่พูดสองภาษา โดย

2.1 เลือกโรงเรียน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ

2.1.1 เลือกโรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนห้องเรียนและจำนวนนักเรียนเพียงพอที่จะทำการวิจัยได้ โดยต้องมีจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่น้อยกว่า 60 คน

2.1.2 เป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตชุมชนที่ใช้ภาษาถิ่นในการติดต่อสื่อสารกัน และสามารถพูดภาษาไทยได้อย่างคล่องแคล่ว

2.1.3 ผู้บริหารและคณะครูเห็นความสำคัญและสนับสนุนงานวิจัย

ได้ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหลักเขตอำเภอมะเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 ซึ่งอยู่ในชุมชนที่ใช้ภาษาเขมรเป็นภาษาถิ่น และมีความสามารถในการพูดภาษาเขมรและภาษาไทยได้อย่างคล่องแคล่ว ทั้งสองภาษา มีจำนวนห้องเรียน 2 ห้องเรียน และมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 60 คน

2.2 แบ่งตัวอย่างประชากร ออกเป็น 2 ห้อง โดยใช้วิธีจับคู่คะแนน (Match by Pair) โดยนำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทักษะภาษาไทย ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2534 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 60 คน มาจัดเรียงลำดับแล้วจับคู่คะแนนที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน ได้ตัวอย่างประชากรห้องละ 30 คน ทั้งสองห้องมีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน โดยได้รับความอนุเคราะห์ในการแบ่งตัวอย่างประชากรจากผู้บริหารโรงเรียนและครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นอย่างดี

2.3 เลือกห้องเรียนเพื่อใช้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม อย่างละ 1 ห้องเรียน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย

3.1 แบบทดสอบความสามารถในการใช้ทักษะการอ่าน 4 วิธี คือ การอ่านแบบ Skimming, Scanning, Extensive Reading และ Intensive Reading

3.2 แบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 6 ที่พูดสองภาษา

4. สร้างแผนการสอน ซึ่งประกอบด้วย

4.1 แผนการสอนทักษะการอ่าน 4 วิธี คือ การอ่านแบบ Skimming, Scanning, Extensive Reading และ Intensive Reading สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พูดสองภาษา จำนวน 12 แผน

4.2 แผนการสอนอ่านภาษาไทยโดยวิธีธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พูดสองภาษา จำนวน 18 แผน

4.3 แผนการสอนอ่านภาษาไทย ตามคู่มือครูของกระทรวงศึกษาธิการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พูดสองภาษา จำนวน 18 แผน

5. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและแผนการสอน ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสม ของเนื้อหาและกิจกรรม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ

6. นำแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหลักเขต อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเพิ่งจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเริ่มเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 30 คน นำคะแนนจากการทำแบบทดสอบมาวิเคราะห์ค่าระดับความยากและค่าอำนาจจำแนก เพื่อคัดเลือกไว้ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 ข้อ

7. ให้นักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยก่อนทำการทดลองสอน (Pre - test) เพื่อทดสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน

8. เตรียมนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยทำการสอนทักษะการอ่าน 4 วิธี คือ การอ่านแบบ Skimming, Scanning, Extensive Reading และ Intensive Reading ใช้เวลาสอนทั้งหมด 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง แล้วทดสอบความสามารถในการใช้ทักษะการอ่านทั้ง 4 วิธีของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบ

9. ทดลองสอนอ่านภาษาไทยโดยวิธีธรรมชาติ กับนักเรียนกลุ่มทดลอง และทดลองสอนอ่านภาษาไทยตามกิจกรรมในคู่มือของกระทรวงศึกษาธิการ กับนักเรียนกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 30 คน ใช้เวลาในการทดลองสอน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง

10. เมื่อทดลองสอนครบตามกำหนดแล้ว ให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มทำแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยอีกครั้งหนึ่ง (Post - test)

11. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบผลของความเข้าใจในการอ่านหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบค่า t (t - test)

12. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับครูในการนำไปใช้ปรับปรุงการสอนอ่านสำหรับนักเรียน
2. นักเรียนมีทักษะด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจเพิ่มขึ้น
3. ได้ตัวอย่างแผนการสอน และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ด้านความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พูดสองภาษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย